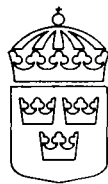

Konstitutionsutskottets betänkande

1985/86:10

om ändring i riksdagsordningens
tilläggsbestämmelser m. m. (del av prop. 1984/85:83)

KU
1985/86:10

Sammanfattning

Riksdagen antog den 6 november 1985 slutligt ett vilande förslag till grundlagsändring som bl. a. innebar att riksdagens lönelegation avskaffades (KU 1985/86:1). Lönelegationens huvudsakliga uppgifter kommer från årsskiftet att handhas av finansutskottet. I förevarande betänkande tar utskottet upp vissa förslag till följdlagstiftning som lagts fram i proposition 1984/85:83 rörande ändringar i riksdagsordningens tilläggsbestämmelser och i sekretesslagen. Utskottet behandlar i detta sammanhang även förslag till ändringar i instruktionen för riksdagens förvaltningskontor och i ersättningsstadgan för riksdagens ledamöter samt frågan om ett bemyndigande för regeringen att godkänna vissa avtal utan att höra finansutskottet.

Utskottet har tillstyrkt förslagen.

Inledning

I proposition 1984/85:83 föreslogs – såvitt nu är i fråga – att riksdagen

1. i den ordning som anges i 8 kap. 16 § regeringsformen (RF) antar förslag till lag om ändring i riksdagsordningen,

2. antar förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100).

Beträffande propositionens hemställan under p. 1 har riksdagen redan slutligt antagit propositionens förslag till ändring i riksdagsordningens (RO) huvudbestämmelser (KU 1984/85:34 och KU 1985/86:1). För riksdagen återstår således att ta ställning till förslagen till ändring i RO:s tilläggsbestämmelser, för vilka gäller samma beslutsformer som för stiftande av vanlig lag samt till ändringen i sekretesslagen.

Förslagen innehåller följdändringar i RO:s tilläggsbestämmelser med anledning av att riksdagens lönelegation avskaffas vid årsskiftet och dess uppgifter i huvudsak övertas av finansutskottet samt en ändring i sekretesslagen som innebär att sekretess skall gälla i finansutskottet i de fall där sekretess för närvarande gäller i lönelegationen.

Utöver propositionens förslag behandlas även vissa andra följdändringar som berör riksdagens interna verksamhet. Det gäller

1. förslag till lag om ändring av ersättningsstadgan (1971:1197) för riksdagens ledamöter samt

2. förslag till lag om ändring i lagen (1983:1061) med instruktion för riksdagens förvaltningskontor.

Utskottet tar vidare upp frågan om bemyndiganden för regeringen och riksdagens förvaltningskontor att godkänna vissa avtal.

Förslaget till ändring i ersättningsstadgan innebär att reglerna i 4 § angående ersättning till ledamöter och suppleanter i riksdagens löne delegation upphävs. Förslaget till ändring i instruktionen för förvaltningskontoret innebär att 2 § fjärde stycket upphävs. I nämnda stycke föreskrivs att om ett avtal är av sådan beskaffenhet att det bör godkännas av riksdagen eller dess löne delegation skall förbehåll intas om sådant godkännande. En följ dändring föreslås också i 2 § femte stycket.

Utskottet

Våren 1985 behandlade riksdagen första gången förslaget i proposition 1984/85:83 om avskaffande av riksdagens löne delegation. Utskottet tillstyrkte därvid att riksdagen som vilande antog propositionens förslag till ändringar i RF och RO:s huvudbestämmelser (KU 1984/85:34). I betänkandet framhöll utskottet att övriga i propositionen framlagda förslag till lagändringar borde antas hösten 1985 efter det att riksdagen slutligt antagit grundlagsändringen och ändringen i RO. Utskottet ansåg vidare att i det sammanhanget borde tas upp frågorna om ändring av ersättningsstadgan för riksdagens ledamöter samt om ett bemyndigande för riksdagens förvaltningskontor att godkänna avtal om anställningsvillkor för tjänstemän inom riksdagen och dess myndigheters förhandlingsområde. Riksdagen följde utskottet.

Den 6 november 1985 antog riksdagen slutligt ovannämnda vilande ändringar i RF och RO. Utskottet tar nu upp de återstående förslagen i proposition 1984/85:83 till behandling.

Propositionen har inte föranlett något motionsyrkande, och utskottet biträder propositionens förslag i nu aktuella delar. Utskottet finner inte anledning ta initiativ till några ändringar i RO:s tilläggsbestämmelser utöver dem som föreslagits i propositionen.

Som en följd av att löne delegationen avskaffats bör även bestämmelsen i 4 § ersättningsstadgan för riksdagens ledamöter angående ersättning till ledamöter och suppleanter i löne delegationen upphävas.

I den utredning som låg till grund för ifrågavarande proposition, Riksdagen och statstjänstemännens anställningsvillkor (Ds C 1983:2), förordades att godkännande av förhandlingsfrågor på riksdagens område skulle delegeras till riksdagens förvaltningsstyrelse. Av instruktionen för förvaltningskontoret framgår att kontoret har behörighet att ingå avtal om anställningsvillkor för tjänstemän inom riksdagen och dess myndigheter. Som utskottet framhållit i det tidigare nämnda betänkandet har avtalen på riksdagens område ingen självständig finanspolitisk eller lönepolitisk betydelse som motiverar att de skall godkännas på riksdagens vägnar. Den bestämmelse i 2 § instruktionen för riksdagens förvaltningskontor som ålägger förvaltningskontoret att i vissa avtal inta förbehåll om riksdagens eller dess löne delegations godkännande bör därför slopas. Likaså bör andra meningarna i det därpå följande stycket i bestämmelsen utgå. Några motsvarande regler om att finansutskottet skall godkänna avtalen bör inte införas. Efter de föreslagna

ändringarna får instruktionen anses innefatta ett bemyndigande för förvaltningskontoret att godkänna avtal av nu aktuellt slag utan att höra finansutskottet.

KU 1985/86:10

Enligt utskottets mening kan det förutsättas att förvaltningskontoret, om det skulle uppkomma fråga om att träffa ett avtal som är av den beskaffenheten att det bör godkännas av riksdagen, gör erforderligt förbehåll i avtalet utan särskild föreskrift härom.

I samband med behandlingen av frågorna om avskaffande av riksdagens lönelegation våren 1985 behandlade utskottet även ett förslag i proposition 1984/85:100 bilaga 2, som innebar att regeringen skulle bemyndigas att godkänna vissa avtal utan att höra lönelegationen. Finansutskottet godtog i ett yttrande i princip förslaget om att lönelegationen skulle avskaffas och vissa av dess uppgifter övertas av finansutskottet men förutsatte därvid att regeringen i den utsträckning som föreslagits i propositionen bemyndigades att utan riksdagens ställningstagande få godkänna vissa kollektivavtal på det statligt reglerade området. Konstitutionsutskottet tillstyrkte att regeringen fick det begärda bemyndigandet. Riksdagen följde utskottet.

Med hänsyn till att riksdagen nu har beslutat att lönelegationen skall avskaffas vid utgången av detta år bör enligt utskottets mening det bemyndigande regeringen erhållit ändras på så sätt att regeringen får godkänna ifrågavarande avtal utan att höra finansutskottet.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till proposition 1984/85:83 i förevarande del

a) antar det framlagda förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen (bilaga 1 till betänkandet),

b) antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100) (bilaga 2 till betänkandet),

2. att riksdagen med anledning av utskottets initiativ

a) antar det av utskottet framlagda förslaget till lag om ändring i ersättningsstadgan (1971:1197) för riksdagens ledamöter (bilaga 3 till betänkandet),

b) antar det av utskottet framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1983:1061) med instruktion för riksdagens förvaltningskontor (bilaga 4 till betänkandet),

c) bemyndigar regeringen att utan att höra riksdagens finansutskott godkänna dels avtal om de anställningsvillkor som skall gälla för statens arbetstagare, dels de avtal i övrigt som nu tillhör riksdagens prövning, allt under förutsättning att avtalen inte gäller generell reglering av ifrågavarande tjänstemäns anställningsvillkor i samband med de allmänna avtalsrörelserna eller annars är av mer avsevärd, självständig statsfinansiell betydelse.

Stockholm den 5 december 1985

På konstitutionsutskottets vägnar

Olle Svensson

Närvarande: Olle Svensson (s), Anders Björck (m), Yngve Nyquist (s), Wivi-Anne Cederqvist (s), Bertil Fiskesjö (c), Hans Nyhage (m), Sture Thun (s), Börje Stensson (fp), Gunnar Björck i Värmdö (m), Sören Lekberg (s), Bengt Kindbom (c), Nils Berndtson (vpk), Ulla Pettersson (s), Kristina Svensson (s) och Ingela Mårtensson (fp).

KU 1985/86:10

Förslag till Lag om ändring i riksdagsordningen

KU 1985/86:10

Bil. 1

Härigenom föreskrivs i fråga om riksdagsordningen¹

dels att tillägsbestämmelserna 8.5.2–8.5.5 skall upphöra att gälla,

dels att tillägsbestämmelserna 4.8.1 och 8.5.1 skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

Tillägsbestämmelse 4.8.1

Beslut av finans- och skatteutskottet i fråga som avses i 8 kap. 6 §
regeringsformen meddelas regeringen genom skrivelse.

Beslut av finans- och skatteutskottet i fråga som avses i 8 kap. 6 §
regeringsformen *och av finansutskottet i fråga om godkännande enligt 9 kap. 11 §* regeringensformen meddelas regeringen genom skrivelse.

8 kap.

Tillägsbestämmelse 8.5.1

I förhandlingsfrågor rörande anställningsvillkor för arbetstagare hos riksdagen och dess myndigheter överlägger *lönedelegationen* med talmannen eller med annan ledamot av riksdagens förvaltningsstyrelse som styrelsen förordnar.

I förhandlingsfrågor rörande anställningsvillkor för arbetstagare hos riksdagen och dess myndigheter överlägger *finansutskottet* med talmannen eller med annan ledamot av riksdagens förvaltningsstyrelse som styrelsen förordnar.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1986.

¹ Riksdagsordningen omtryckt 1983:86.

Förslag till Lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

KU 1985/86:10
Bil. 2

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 5 § och 11 kap. 2 § sekretesslagen (1980:100)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

5 §

Sekretess gäller för uppgift som har tillkommit eller inhämtats för att användas vid facklig förhandling på den offentliga sektorn eller vid förberedelse för sådan förhandling, om det kan antas att det allmännas eller statligt eller kommunalt företags ställning som förhandlingspart försämrats om uppgiften röjs. Med facklig förhandling på den offentliga sektorn avses sådan förhandling i fråga angående förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare, vari myndighet, sammanslutning av kommuner eller statligt eller kommunalt företag har att delta.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst fem år. Beträffande handling som har upprättats hos eller inkommit till riksdagens *löne delegation* gäller sekretessen dock längst till dess förhandlingsöverenskommelse har träffats eller förhållandet annars har reglerats.

Vid tillämpningen av denna paragraf ankommer det på myndighet, som har att självständigt handlägga ärende om förhandling i fråga angående förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare, att pröva fråga om utlämnande till enskild av uppgift som hänför sig till ärendet. Beträffande uppgift hos riksdagens *löne delegation* ankommer det dock på *löne delegationen* eller myndighet, som denna bestämmer, att pröva frågan. Om förhandlingsärende har uppdragits åt sammanslutning av kommuner, ankommer prövningen av frågan inom en viss kommun på den myndighet inom kommunen som handlägger sådant ärende.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst fem år. Beträffande handling som har upprättats hos eller inkommit till riksdagens *finansutskott* gäller sekretessen dock längst till dess förhandlingsöverenskommelse har träffats eller förhållandet annars har reglerats.

Vid tillämpningen av denna paragraf ankommer det på myndighet, som har att självständigt handlägga ärende om förhandling i fråga angående förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare, att pröva fråga om utlämnande till enskild av uppgift som hänför sig till ärendet. Beträffande uppgift hos riksdagens *finansutskott* ankommer det dock på *utskottet* att pröva frågan. Om förhandlingsärende har uppdragits åt sammanslutning av kommuner, ankommer prövningen av frågan inom en viss kommun på den myndighet inom kommunen som handlägger sådant ärende.

11 kap.

2 §

Föreskrifterna i 1 kap. 2-4 §§ gäller inte för ledamot av riksdagen såvitt avser uppgift som han har erhållit under utövandet av sitt uppdrag. Föreskrifter om tystnadsplikt för sådan ledamot och för tjänste-

Föreskrifterna i 1 kap. 2-4 §§ gäller inte för ledamot av riksdagen såvitt avser uppgift som han har erhållit under utövandet av sitt uppdrag. Föreskrifter om tystnadsplikt för sådan ledamot och för tjänste-

¹ Lagen omtryckt 1982:1106.

Nuvarande lydelse

man i riksdagen finns i 10 kap. 7 §
regeringsformen samt 2 kap. 4 §, 4
kap. 15 § och 8 kap. 5 § riksdagsord-
ningen.

Föreslagen lydelse

man i riksdagen finns i 10 kap. 7 §
regeringsformen samt 2 kap. 4 § och
4 kap. 15 och 16 §§ riksdagsordning-
en.

KU 1985/86:10

Bil. 2

För uppgift om vad som har förekommit vid sammanträde med riksdagens kammare gäller sekretess enligt denna lag endast om sammanträdet har hållits inom stängda dörrar. För uppgift som har intagits i kammarens protokoll gäller sekretess enligt denna lag endast i fall som avses i 2 kap. För uppgift i annat riksdagens protokoll eller beslut gäller sekretess enligt denna lag endast i de fall som avses i 2 kap. samt 6 kap. 5 och 6 §§.

Erhåller riksdagen från regeringen uppgift som är sekretessbelagd där, gäller sekretessen också hos riksdagen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1986.

Lag om ändring i ersättningsstadgan (1971:1197) för
riksdagens ledamöter

Härigenom föreskrivs att 4 § ersättningsstadgan (1971:1197) för riksdagens ledamöter skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Särskilt arvode skall för år utgå till vice talman med 18 000 kronor, till ordförande i utskott med 9 900 kronor och till vice ordförande i utskott med 3 400 kronor.

Ledamot och suppleant i utrikesnämnden *och riksdagens lönedellegation* erhåller särskilt arvode för sammanträdesdag (*sammanträdesarvode*) under tid då riksmöte ej pågår med belopp som fastställs av riksdagens förvaltningskontor.

Ledamot och suppleant i utrikesnämnden erhåller särskilt arvode för sammanträdesdag (*sammanträdesarvode*) under tid då riksmöte ej pågår med belopp som fastställs av riksdagens förvaltningskontor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1986.

¹ Senaste lydelse 1984:975.

Lag om ändring i lagen (1983:1061) med instruktion för riksdagens förvaltningskontor

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1983:1061) med instruktion för riksdagens förvaltningskontor skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

2 §

Förvaltningskontoret skall, om inte annat är särskilt stadgat,

1. svara för frågor om förhandlingar som rör förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare såvitt gäller riksdagen och dess myndigheter samt företräda riksdagen och dess myndigheter som arbetsgivare i arbetstvister rörande kollektivavtal som har slutits av förvaltningskontoret,

2. svara för riksdagens personalärenden,

3. meddela föreskrifter och råd såvitt gäller riksdagen och dess myndigheter i frågor som rör förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare eller som behövs för tillämpningen av kollektivavtal som förvaltningskontoret har slutit,

4. handlägga frågor om inrättande och indragning av tjänster vid riksdagen,

5. handlägga frågor om arvoden och ersättningar till riksdagens ledamöter samt frågor angående pensioner och andra förmåner till ledamöterna och deras efterlevande,

6. svara för frågor om löner och ersättningar till arbetstagare hos riksdagen och dess myndigheter utom riksbanken och riksgäldskontoret samt frågor angående pensioner och andra förmåner till dessa arbetstagare och deras efterlevande.

Det åligger förvaltningskontoret att verka för en ändamålsenlig personal- och lönepolitik inom riksdagen och dess myndigheter och därvid beakta förhållandena på arbetsmarknaden i övrigt.

Förvaltningskontoret skall bereda varje riksdagens myndighet tillfälle att framföra sina synpunkter på förhandlingsfrågor som direkt berör myndigheten.

I ett avtal som är av sådan beskaffenhet att det bör godkännas av riksdagen eller dess löne delegation skall intas förbehåll om sådant godkännande.

Förvaltningskontoret får överlämna till en riksdagens myndighet att handlägga avtalsfråga som ankommer på kontoret. *Om avtalsfrågan är av sådan beskaffenhet att avtalet bör underställas riksdagen eller dess löne delegation skall förvaltningskontoret föreskriva att förbehåll som avses i fjärde stycket tas in i avtalet.*

Förvaltningskontoret får överlämna till en riksdagens myndighet att handlägga avtalsfråga som ankommer på kontoret.

Förvaltningskontoret får, utom såvitt avser riksbanken och riksgäldskontoret, föreskriva eller för särskilt fall besluta att endast den som är svensk medborgare får inneha eller utöva tjänst vid riksdagen eller dess myndigheter.

